

теоретичної розвідки. Доведено, що проблема ефективності діалогічного мовлення з погляду комунікативної та психолінгвістики. Сам процес діалогічного спілкування розуміється як вербальний вплив співрозмовників один на одного задля досягнення їхньої комунікативної інтенції. Автор виходить із позицій про те, що виграш мовця в аспекті досягнення своєї комунікативної мети великою мірою залежить від свідомого чи підсвідомого користування мовленнєвими техніками та пропонує власну класифікацію мовленнєвих сигналів, яка розкриває принципи їхньої психологічної мотивації в комунікативному процесі. Зроблено висновок про відносну ефективність відкритих і прихованих мовленнєвих сигналів та можливі засоби практичного використання в бесіді для передачі повідомлення та, отже, отже, забезпечення її кращого сприйняття та налагодження зворотного зв'язку.

Ключові слова: мовленнєві сигнали, комунікативний процес, мовленнєва ефективність, інформація, вербальний вплив.

Стаття надійшла до редколегії
30.03.2014 р.

УДК 811.111'27

Лариса Мудрик

Особливості функціонування невербальних комунікативних компонентів у ситуації поздоровлення

У статті розглянуто функціонально-прагматичні особливості невербальних засобів, що вживаються на позначення поздоровлення в сучасній англійській мові. Виділено найуживаніші невербальні комунікативні компоненти в ситуації поздоровлення, а також розкрито їхній прагматичний потенціал. Встановлено, що найбільш ефективними номінаціями невербальних засобів на позначення поздоровлення є кінесичні (міміко-жестові компоненти), такесичні та просодичні.

Ключові слова: невербальні комунікативні компоненти, кінесика, просодія, проксеміка, такесика, номінація невербальних компонентів комунікації, ситуація поздоровлення.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Хоча найбільш прийнятним засобом передачі інформації є словесне мовлення, важливу роль у процесі спілкування відіграють невербальні компоненти комунікації (НВК), що супроводжують вербальні знаки. На сучасному етапі розвитку лінгвістики вивчення невербальної комунікації викликає особливий інтерес. Останнім часом з'являються наукові роботи, у яких розглядаються загальні питання взаємодії вербальних і невербальних засобів (Л. В. Солощук [7]), визначаються закономірності їхнього поєднання у комунікативних ситуаціях домінування (Г. І. Барташєва [1]) та конфлікту (О. В. Черненко [8]). Об'єктом лінгвістичних досліджень виступають також номінації таких невербальних компонентів комунікації, як голос (І. І. Серякова [6]), усмішка (О. А. Янова [9]), жест (І. П. Попик [5]), вираз обличчя (Д. Ю. Кузнецова [3]) та ін. Однак залишається невивченою роль невербальних компонентів спілкування з позиції їх функціонування в комунікативній ситуації поздоровлення, що й зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті – виявити найбільш типові невербальні компоненти спілкування в комунікативній ситуації поздоровлення, а також вивчення їх функціонально-прагматичних особливостей.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Невербальними складниками комунікації є компоненти немовного характеру, які мовець створює в результаті фізичної (а саме моторно-вокалічної) діяльності під час комунікації та використовує поряд з вербальними засобами через набуття ними комунікативно значущого характеру в процесі спілкування [7, с. 31].

На думку Г. Ю. Крейдліна, існує два типи невербальної поведінки людей: 1) поведінка, орієнтована на досягнення кооперації з партнером, що відображає рівень соціалізації та компетентності

людини; 2) поведінка, спрямована на домінування в комунікативному акті [2, с. 133]. Оскільки поздоровлення функціонує в комунікативній ситуації співпраці, під час аналізу невербальних засобів вираження поздоровлення нас цікавить перший тип поведінки, тобто поведінка, спрямована на встановлення гармонійних стосунків між мовцем й адресатом.

Щодо розміщення невербальних компонентів комунікації в ситуації поздоровлення виділяємо ініціальну, медіальну та фінальну позиції, кожна з яких є функціонально зумовленою.

В ініціальній позиції невербальні засоби інформують адресата про зміст вербальної частини висловлення, тобто створюють емоційний фон подальшого словесного вираження:

(1) *Then he said conversationally, laying down his cup again, "I hear your business is doing very well. My congratulations! You've done very well. I hear you were even nominated for the Young Designer of the Year Award [20, с. 123].*

У медіальній позиції невербальні засоби супроводжують зміст вербального повідомлення й тим самим маркують його прагматичну спрямованість:

(2) *And in spite of what you say, she added firmly, I wish you a happy Christmas [18, с. 85].*

У фінальній позиції невербальні засоби, взаємодіючи з вербальними, підсилюють комунікативну інтенцію поздоровлення:

(3) *Back at the studio three hours later Shiona told Desmond, "The Paris gala is on! Henry has promised his full cooperation!" "Congratulations! I knew you'd do it!" Desmond subjected her to a spectacular hug [20, с. 34].*

Аналіз ілюстративного матеріалу показав, що в англomовному дискурсі для вираження поздоровлення трапляються номінації кінесичних невербальних засобів (міміко-жестових компонентів, як-от *підняття брів, посмішка, поворот голови, кивок головою* тощо), номінації такесичних НВК (*дотик, обійми, поцілунок, рукостискання* тощо), номінації проксемічних НВК, а також номінації просодичних (фонаційних) НВК, які характеризують голос комуніканта (*сказати лагідно, привітно, переконливо, крикнути голосно, радісно, вицяти від захоплення* тощо). Інколи у реалізації значення поздоровлення беруть участь візуальні засоби невербальної комунікації.

Як свідчить фактичний матеріал, у ситуації поздоровлення можуть бути наявні одночасно декілька номінацій НВК різноманітної природи (міміки й жестів, проксеміки й такесики, фонації й жестів, фонації, проксеміки й такесики, візуального контакту й фонації тощо).

Розглянемо детальніше НВК на позначення поздоровлення в англomовному дискурсі.

Типовими у комунікативній ситуації поздоровлення є жестові невербальні компоненти, які позначені в тексті такими номінаціями: *to turn one's head, to raise one's head, to nod, to pour a glass, to raise a glass, to flourish a bottle, etc.* Наприклад.

(4) *I poured myself a glass and, raising it, said: "Happy Christmas!" "Happy Christmas to you, dear boy!" Theo hoisted himself slowly from the piano stool, straightened his beret and tightened the knot of his dressing-gown, before he held out a Christmas card: "Pretty, isn't it?" [21, с. 203].*

(5) *...Hector turned his head to the bride. "Elizabeth, I wish you every happiness that my uncle here can bring you. He is a far finer figure than I am – as fine a man as you are a woman! You'll make a well-matched pair" [19, с. 85].*

(6) *"Happy New Year!" Ashley yelled, flourishing a bottle of generic whisky with more enthusiasm than care; she cracked the bottle off the oak-paneled wall of the castle's crowded entrance hall, but without, apparently, causing damage to either [12, с. 236].*

У наведених вище прикладах такі жести, як *налити склянку, підняти склянку, розправити берет, затягти пасок халата, простягнути різдвяну листівку, повернути голову, розмахувати пляшкою, відкоркувати пляшку* збільшують комунікативно-інтенційну силу поздоровлення.

Важливу роль у реалізації значення поздоровлення відіграє міміка, яка включає вираз обличчя, рух брів, губ, посмішку. Обличчя як засіб невербальної комунікації може виражати різні емоційні відтінки та внутрішні емоційні переживання, тобто вираз обличчя є комунікативно значущим [4, с. 10]. Міміка на позначення поздоровлення представлена в художньому дискурсі такими одиницями: *to grin from ear to ear, to raise one's eyebrow, to smile brightly, a warm smile, to smile a pleasant, open smile, etc.* Наприклад:

(7) *He was grinning from ear to ear. "I didn't know today was your birthday," he said. "Happy birthday." "Thank you" [11, с. 368].*

(8) *Hans, under the cover of general triumphant noise, raised both his glass and an eyebrow at Franz. "Congratulations, my friend. I came prepared to be mildly pleased – one or two rumours have trickled back to Vienna, you know – and find myself overwhelmed. The entire production was... very good." "Thank you, Hans" [23, с. 145].*

У цих діалогічних контекстах емоційний стан мовця під час здійснення мовленнєвого акту поздоровлення підтверджується мімікою мовця (*was grinning from ear to ear*) (приклад 7), а також поєднанням міміки з жестом (*raised both his glass and an eyebrow*) (приклад 8).

Аналіз фактичного матеріалу засвідчив, що посмішка як різновид семантики виразу обличчя [2, с. 337] досить поширений невербальний засіб інтенсифікації поздоровлення. Наприклад:

(9) *He raised his head and smiled brightly. "Happy birthday, my lady Catherine," he softly said, and then brushed my lips with his. Just a feathery little kiss that didn't care much [10, с. 88].*

(10) *He smiled his pleasant open smile. "We have been to other schools. I must say that the standard of high jumping is very good this year. So, congratulations, Erika. I notice that you have got your left leg sorted out. Well done Frulein Silber" [14, с. 58].*

Вищенаведені приклади свідчать про те, що в ситуації поздоровлення посмішка – яскравий індикатор внутрішнього стану мовця, його дружніх почуттів та прихильного ставлення до адресата.

Певне місце в комунікативній ситуації поздоровлення займають номінації фонаційних засобів – інтонація, голосові модуляції (сила голосу, його гучність й тембр, ритм і темп мовлення, діапазон тональності, особливості дикції, паузація), за допомогою яких відображаються різноманітні почуття мовця та його психологічний стан.

Проаналізовані поздоровні висловлення репрезентуються в авторських ремарках такими одиницями, як: *to say (softly, tartly, gruffly, cordially, with false heartiness), to call out, to call to smb. in a loud clear voice, to yell, to give a delighted squeal, to scream with delight, bland tone*, які характеризують гучність, ритм, тембр й інтонацію голосу. Розглянемо такі приклади:

(11) *"Merry Christmas!" I called to one and all in a loud clear voice. It resounded like a heralding trumpet to attract others from different rooms, and they came in by the dozens, as if drawn more by the total silence but for my voice [10, с. 347].*

(12) *"Welcome, Jaq Draco!" That was Carnelian's voice: part merry, part crazed. "Congratulations! You are everything we hoped for" [25, с. 95].*

(13) *"We plan on getting married in the near future!" she lied flagrantly. "My congratulations." Rune's tone was bland, his expression suggesting that if it hadn't been impolite he would have challenged her rash assertion [26, с. 54].*

У цих прикладах голосові модуляції (*called in a loud clear voice, part merry, part crazed voice, tone was bland*) передають різні емоційні стани мовця, залежно від того, як він почувається в ситуації поздоровлення.

У ситуації поздоровлення чималу роль відіграють стосунки між комунікантами, які можуть передаватися такесичними засобами (дотик, поплескування по спині, рукостискання, поцілунок, обійми тощо).

Такесичні компоненти на позначення поздоровлення вербалізуються в художньому дискурсі переважно у вигляді таких номінацій: *to take smb's hands, to shake smb's hand, to kiss smb warmly, to hug smb, to embrace smb, to clap smb on the back, to kiss smb on the cheek, etc.* Наприклад:

(14) *Sweetheart!" he said, hugging her silk-clad body, butterflying her just-rouged cheek. "Best of luck! And happy birthday to you! Here's your prezzie" [16, с. 43].*

(15) *Colin: I was telling my mother... I might be getting married. Fairly soon. Shaw: ... Congratulations, lad. (Shakes his hand formally) It's a grand thing, I can see that [24, с. 94].*

(16) *"So, a Happy Christmas, children!" Solemnly he went to bed and kissed first Kiki and then Gotz on the forehead. He came to me. "Will you be outraged if I kiss you too?" "No, of course not" [21, с. 207].*

У наведених прикладах мовець, вдаючись до таких такесичних засобів, як дотик (*butterflying her just-rouged cheek*), обійми (*hugging her silk-clad body*), поцілунок (*kissed first Kiki and then Gotz on the forehead*), рукостискання (*shakes his hand formally*), виражає свою симпатію, доброзичливе ставлення до співрозмовника та солідарність із ним.

Проксемічні, тобто просторові параметри в ситуації поздоровлення, також мають комунікативну значущість.

Просторові засоби на позначення поздоровлення передаються лексичними одиницями, що вказують на відстань між комунікантами та їхнє розташування стосовно один одного під час мовленнєвої взаємодії: *to go over to smb.*, *to come straight to smb.*, *to flow at smb.*, *to bend*, etc.

Проаналізуємо такі приклади.

(17) "...and then saw Helen Urvill entering the hall holding a larger can. I went over to her, through the dancers. "Happy New Year!" "Hey, Prentice. Same to you..." I kissed her, then lifted her up and spun her round" [12, с. 218].

(18) "Nevil and I have decided to get married." Laura gave a delighted squeal and flew at her sister. "Oh, congratulations! I know you're both going to be happy together. You're just made for one another" Laura kissed Maggie on the cheek and hugged her. Then she did the same to Nevil [13, с. 74].

(19) "Hello, Jannie, baby!" "Why, Linda! However did you get here?" "I ran into Bart and he told me. Congratulations. You've got a wonderful guy there." She bent and kissed Jan warmly» [17, с. 272].

У наведених вище прикладах проксемічні невербальні засоби (*went over to her*, *flew at her sister*, *she bent*) зменшують комунікативну відстань між співрозмовниками та сигналізують про близькі стосунки між ними.

Слід також зазначити, що, висловлюючи поздоровлення, мовець досить часто використовує декілька засобів невербальної комунікації одночасно. Так, кинесичні (міміко-жестові) невербальні компоненти (*raised his head*, *smiled brightly*), поєднуючись з такесичним (*brushed my lips with his, a feathery little kiss*) та просодичним (*softly said*) невербальними компонентами, вказують на щирі почуття мовця, його прагнення викликати в адресата позитивні емоції (приклад 9).

У наведених нижче прикладах візуальні невербальні маркери (*looked up*, *stared blankly*) у сукупності з просодичним (фонаційним) маркером (*said gruffly*) сигналізують про міжособистісні стосунки між комунікантами.

(20) Edward came in at the French window and stared blankly at his young sister. After a moment he said: "Oh... Yes." And then, "Many happy returns of the day. How old are you?" [22, с. 68].

(21) "I want to tell you something, Jeff. At once. I'm going to marry Hugo." Conway Jefferson looked up at her for a moment. He said gruffly: "About time you married again. Congratulations to you both. By the way, Addie, I'm making a new will tomorrow" [15, с. 190].

Поєднання проксемічного невербального компонента (*went to the bed*, *came to me*, *went over to her*, *flew at her sister*, *she bent*) з такесичним (*kissed first Kiki and then Gotz on the forehead*, *kissed her*, *lifted her up*, *spun her round*, *kissed Maggie on the cheek and hugged her*) (приклади 16, 17, 19) та з просодичним (*gave a delighted squeal*) (приклад 18) посилює перлокуцію поздоровлення, експлікуючи позитивне ставлення до адресата.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає підставу стверджувати, що в ситуації поздоровлення невербальні комунікативні компоненти характеризуються своєрідністю функціонування та специфікою прагматичної функції. Уживаючись поряд з вербальними знаками, невербальні компоненти комунікації виконують роль інтенсифікаторів іллокутивної сили поздоровних висловлень. Прагматична функція невербальних комунікативних компонентів у ситуації поздоровлення полягає в здійсненні емоційно-психологічного впливу на адресата. Вживаючи різноманітні невербальні засоби, мовець намагається викликати у нього певні позитивні емоції й таким чином встановити з ним гармонійні стосунки.

Невербальні комунікативні компоненти передають ставлення мовця до співрозмовника (наприклад, доброзичливе, дружнє, ніжнє, стримане тощо), а також виражають різні емоційні стани мовця (наприклад, радість, захоплення, задоволення, бадьорість, меланхолію, печаль тощо), залежно від того, як він відчувається в ситуації поздоровлення.

Як засвідчує фактичний матеріал, найбільш ефективними номінаціями невербальних засобів на позначення поздоровлення є кинесичні засоби (міміко-жестові компоненти: підняти брови, посміхнутися, налити склянку, повернути голову, простягнути різдвяну листівку тощо), такесичні невербальні компоненти (у вигляді жестів-дотиків, обіймів, поцілунків, рукостискання тощо), які у сукупності з проксемічними маркерами збільшують комунікативно-інтенційну силу поздоровлення. Важливими є також особливості голосу (фонаційні маркери), що сигналізують слухачеві про різноманітні почуття мовця, міру його щирості. Менш типовими в ситуації поздоровлення є номінації візуальних невербальних засобів.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні когнітивної природи невербальних компонентів комунікації у ситуації поздоровлення. Аналіз механізмів використання невербальних знаків як емоційних кодів у поздоровній комунікативній ситуації також стане матеріалом наших подальших наукових розвідок.

Джерела та література

1. Барташева Г. І. Взаємодія невербальних та вербальних компонентів ситуації комунікативного домінування в англійському дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Г. І. Барташева. – Х., 2004. – 20 с.
2. Крейдлин Г. Е. Невербальная семиотика: язык тела и естественный язык / Г. Е. Крейдлин. – М. : Новое литературное обозрение, 2002. – 592 с.
3. Кузнєцова Д. Ю. Номінативне поле «вираз обличчя» в сучасному англійському художньому дискурсі: емотивний та прагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Д. Ю. Кузнєцова. – К., 2009. – 20 с.
4. Мягкова Е. Ю. Эмоциональная нагрузка слова: опыт психолингвистического исследования / Е. Ю. Мягкова. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1990. – 110 с.
5. Попик И. П. Лексико-семантическое поле «жестикация» в языке и речи (на материале англоязычных словарей и текстов) : дис. канд. филол. наук : 10.02.04 «Германские языки» / И. П. Попик. – Одесса, 2004. – 203 с.
6. Серякова И. И. Лексико-семантические и коммуникативно-функциональные особенности языковых единиц, описывающих невербальное средство коммуникации «голос» в современном английском языке : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / И. И. Серякова. – К., 1988. – 182 с.
7. Солошук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англійському дискурсі / Л. В. Солошук. – Х. : Константа, 2006. – 300 с.
8. Черненко О. В. Лінгвокогнітивні та прагматичні особливості дискурсивного втілення завершальної фази конфліктної взаємодії (на матеріалі англійської прози ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. В. Черненко. – К., 2007. – 20 с.
9. Янова О. А. Номінативно-комунікативний аспект позначення усмішки як компонента невербальної поведінки (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. А. Янова – К., 2001. – 19 с.
10. Andrews V. *Petals on the Wind* / V. Andrews. – N. Y. : Pocket Books, 1980. – 375 p.
11. Andrews V. *Melody* / V. Andrews. – N. Y. : Pocket Books, 1996. – 373 p.
12. Banks I. *The Crow Road* / I. Banks. – L. : Abacus, 1993. – 296 p.
13. Blair E. *Maggie Jordan* / E. Blair. – L. : Bantam (Corgi), 1990. – 194 p.
14. Carter P. *Bury the Dead* / P. Carter. – Oxford : OUP, 1986. – 232 p.
15. Christie A. *The Body in the Library* / A. Christie. – L. : Fontana/Collins, 1973. – 191 p.
16. Cooper F. *Jay Loves Lucy* / F. Cooper. – L. : Serpent's Tail, 1991. – 154 p.
17. Cusack D. *Say No To Death* / D. Cusack. – K. : Dnipro Publishers, 1976. – 381 p.
18. Gervaise M. *The Distance Enchanted* / M. Gervaise. – N. Y. : John Godchild Pubs, 1983. – 205 p.
19. Hendry F. *Quest for a Babe* / F. Hendry. – Edinburgh : Canongate Pub. Ltd, 1990. – 141 p.
20. Howard S. *Battle for Love* / S. Howard. – L. : Richmond, Surrey: Mills & Boon, 1991. – 328 p.
21. King F. *The Firewalkers* / F. King. – L. : GMP Publishers Ltd, 1985. – 215 p.
22. Lively P. *Pasing On* / P. Lively. – L. : Penguin Group, 1990. – 178 p.
23. Pearson D. *Voices of Summer* / D. Pearson. – L. : Corgi Books, 1993. – 298 p.
24. Storey D. *In Celebration. The Contractor* / D. Storey. – L. : Penguin Books, 1977. – P. 11–105.
25. Watson I. *Inquisitor* / I. Watson. – L. : Boxtree, 1993. – 159 p.
26. Wells A. *Viking Magic* / A. Wells. – L. : Richmond, Surrey: Mills & Boon, 1993. – 290 p.

Мудрик Лариса. Особенности функционирования невербальных коммуникативных компонентов в ситуации поздравления. В статье рассматриваются функционально-прагматические особенности невербальных средств, которые используются для обозначения поздравления в современном английском языке. Подчеркивается, что невербальные компоненты коммуникативной ситуации поздравления характеризуются своеобразием функционирования и спецификой прагматической функции. Выделяются наиболее употребляемые невербальные коммуникативные компоненты в ситуации поздравления, а также раскрывается их прагматический потенциал. Установлено, что наиболее эффективными номинациями невербальных средств обозначения поздравления являются кинесические (мимико-жестовые компоненты), такесические и просодические.

Ключевые слова: невербальные коммуникативные компоненты, кинесика, просодия, проксемика, такесика, номинация невербальных компонентов коммуникации, ситуация поздравления.

Mudryk Larysa. Functional Peculiarities of Nonverbal Communicative Components in the Congratulatory Situation. The article deals with the functional and pragmatic peculiarities of the nonverbal means used for designating congratulations in modern English. It is emphasized that nonverbal communicative components of the congratulatory situation are characterized by originality of their functioning and specificity of their pragmatic function. The most common nonverbal communicative components in the congratulatory situation are singled out and their pragmatic potential is revealed. It has been ascertained that the most effective nominations of the nonverbal means used for designating congratulations are kinesic (facial expression and body gesture components), tactile and prosodic.

Key words: nonverbal communicative components, kinesics, prosody, proxemics, tactile behavior, nonverbal communicative components nomination, congratulatory situation.

Стаття надійшла до редколегії
24.03. 2014 р.

УДК 811.11'37

Тетяна Муційчук

Висловлення обурення як реакція на несправедливість

У статті розглянуто семантичні особливості висловлень обурення в сучасній англійській мові. Актуальність дослідження визначається спрямованістю сучасних мовознавчих студій на поглиблене вивчення комунікативно-функціонального аспекту мови. Наукова новизна роботи полягає у виявленні понятійної основи досліджуваних висловлень. У результаті проведеного аналізу було обґрунтовано, що висловлення обурення, які ґрунтуються на опозитивних відношеннях, респонсивні за природою і репрезентують погляд мовця, що суперечить репліці-стимулу.

Ключові слова: висловлення обурення, несправедливість, гнів, оцінка, заперечення.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасний стан розвитку лінгвістики характеризується значним інтересом до вивчення відображення емоцій та почуттів у мові й у мовленні. Специфіка мовного кодування емоційно-психічного стану людини, її емоційного ставлення до подій, що мають місце в комунікації, все активніше стає об'єктом досліджень у сучасній лінгвістиці [5; 17]. **Актуальність** звернення до цієї теми зумовлена спрямованістю сучасної лінгвістики на вивчення особливостей мовленнєвої поведінки мовців крізь призму емоційних станів, прагматичних намірів і комунікативних потреб мовців. Отже, актуальним став аналіз семантичних, прагматичних та дискурсивних особливостей висловлень обурення, які є **об'єктом** цього дослідження.

Мета статті – визначити понятійну основу висловлень обурення в сучасній англійській мові.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Як і О. О. Селіванова, висловлення трактуємо як елементарне мовленнєве утворення, мінімальну комунікативну одиницю, мовною основою якої є речення [12, с. 62]. У сучасній лінгвістиці погляди на речення як предмет вивчення синтаксису розширились. Речення визначають не лише як набір компонентів, граматично й семантично пов'язаних між собою, а і як основну одиницю мовлення, головною функцією якої є комунікативна. Отже, речення розглядають за двома аспектами [4]:

1) статичним. На цьому рівні речення виступає як самостійна одиниця і вся його специфіка визначається внутрішньою формально-граматичною будовою. Це конструктивний підхід до аналізу речення;

2) динамічним. На цьому рівні речення є частиною тексту, а отже, аналізується в контексті й консітуації, де речення функціонує як повідомлення. Це комунікативний підхід до аналізу речення. Тут висловлення не характеризуються автономністю і не зумовлюються лише внутрішньою структурою. Навпаки: висловлення в динамічному аспекті є повністю залежним від екстралінгвістичних чинників (жестів, міміки, ситуації) та лінгвістичного контексту (попереднє питання, розмова), хоча і внутрішня структура відіграє свою роль у комунікативному аналізі (наприклад, порядок слів).